

Наукові перспективи
Видавнича група

Перспективи та інновації науки

СЕРІЯ "ПЕДАГОГІКА"

СЕРІЯ "ПСИХОЛОГІЯ"

СЕРІЯ "МЕДИЦИНА"

№12(30)2023

Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського

Видавнича група «Наукові перспективи»

Луганський державний медичний університет

Громадська наукова організація «Система здорового довголіття в мегаполісі»

Громадська організація «Християнська академія педагогічних наук України»

Громадська організація «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з
духовно-морального виховання»

*за сприяння КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м.Києва", Центру
дієтології Наталії Калиновської*

«Перспективи та інновації науки»

(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)

Випуск № 12(30) 2023

Київ – 2023

Ivan Horbachevsky Ternopil National Medical University

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Luhansk State Medical University

Public scientific organization "System of healthy longevity in the metropolis"

Public organization "Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine"

Public organization "All-Ukrainian Association of Teachers and Psychologists of
Spiritual and Moral Education"

*with the assistance of the KNP "Clinical Hospital No. 15 of the Podilsky District of Kyiv", Nutrition Center of
Natalia Kalinovska*

"Prospects and innovations of science"

(Series "Pedagogy", Series "Psychology", Series "Medicine")

Issue № 12(30) 2023

Kiev – 2023

ISSN 2786-4952 Online

УДК 001.32:1/3](477)(02)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-12\(30\)](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-12(30))

«Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)»: журнал. 2023. № 12(30) 2023. С. 1115

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.09.2021
№ 1017 журналу присвоєно категорію "Б" із психології та педагогіки**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.04.2023
№ 491 журналу присвоєно категорію "Б" із медицини: спеціальність 222**

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 16.08.2023, № 8/8-23)

Журнал видається за підтримки КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м.Києва", Центру дієтології Наталії Калиновської.

Журнал заснований з метою розвитку наукового потенціалу та реалізації кращих традицій науки в Україні, за кордоном. Журнал висвітлює історію, теорію, механізми формування та функціонування, а, також, інноваційні питання розвитку медицини, психології, педагогіки та. Видання розраховано на науковців, викладачів, педагогів-практиків, представників органів державної влади та місцевого самоврядування, здобувачів вищої освіти, громадсько-політичних діячів.

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar.

Голова редакційної колегії:

**Жукова Ірина
Віталіївна**

кандидат наук з державного управління, доцент, Лауреат премії Президента України для молодих вчених, Лауреат премії Верховної Ради України молодим ученим, директор Видавничої групи «Наукові перспективи», директор громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна)

Головний редактор: Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна).

Заступник головного редактора: Торяник Інна Іванівна - доктор медичних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник лабораторії вірусних інфекцій Державної установи «Інститут мікробіології та імунології імені І.І. Мечникова Національної академії медичних наук України» (Харків, Україна);

Заступник головного редактора: Сіданіч Ірина Леонідівна — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна);

Заступник головного редактора: Жуковський Василь Миколайович — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри англійської мови Національного університету "Острозька академія" (Рівне, Україна).

Редакційна колегія:

1. Бабова Ірина Костянтинівна - доктор медичних наук, професор, професор кафедри дефектології та фізичної реабілітації, ДЗ "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського" (Одеса, Україна)
2. Бабчук Олена Григорівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
3. Бахов Іван Степанович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
4. Балахтар Катерина Сергіївна - здобувач ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 053. Психологія, старший викладач кафедри іноземних мов в Національному університеті ім. О. О. Богомольця (Київ, Україна)
5. Бартењева Ірина Олександрівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
6. Біляковська Ольга Орестівна – доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Львівського національного університету імені Івана Франка (м. Львів, Україна)
7. Вадзюк Степан Нестерович - доктор медичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, почесний академік Національної академії педагогічних наук України, завідувач кафедри фізіології з основами біоетики та біобезпеки Тернопільського національного університету імені І.Я. Горбачевського України (Тернопіль, Україна)
8. Вовк Вікторія Миколаївна - кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки Державного університету ім. Станіслава Сташіца в Пілі (м. Піла, Польща)
9. Гвоздзьєвіч Сильвія — кандидат наук, Державна професійна вища школа ім. Якуба з Парадижу в Гожуві-Великопольському (Польща)
10. Головач Наталія Василівна — кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри управління персоналом та економіки праці Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)

11. Гречановська Олена Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор кафедри філософії та гуманітарних наук Вінницького національного технічного університету (Вінниця, Україна)
12. Гудзь Наталя Іванівна - доктор фармацевтичних наук, професор, ад'юкт кафедри фармації і екологічної хімії Опольського університету, доцент кафедри технології ліків та біофармації Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького (Львів, Україна)
13. Гуменникова Тамара Рудольфівна — доктор педагогічних наук, професор, директор Придніпурської філії Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
14. Дерстуганова Наталя Вікторівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри освіти та управління навчальним закладом Класичного приватного університету (Запоріжжя, Україна)
15. Долгова Олена Миколаївна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
16. Журавльова Лариса Петрівна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Поліського національного університету (Житомир, Україна)
17. Заячківська Оксана Василівна - кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та економічної безпеки Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
18. Інжиревська Леся Анатоліївна — кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології та особистісного розвитку Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
19. Іванська Олена Михайлівна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
20. Кардаш Оксана Любомирівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики Навчально-наукового інституту автоматики, кібернетики та обчислювальної техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)
21. Коваленко Олена Михайлівна - кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу профільного навчання Інституту педагогіки НАПН України (Київ, Україна)
22. Коваль Галина Миколаївна - доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри мікробіології, вірусології, епідеміології з курсом інфекційних хвороб Ужгородського національного університету (Ужгород, Україна)
23. Ковальчук Анна Сергіївна - здобувач ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 053 Психологія Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
24. Корильчук Неоніла Іванівна – кандидат медичних наук, доцент кафедри терапії та сімейної медицини Тернопільського національного медичного університету імені І.Я.Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)
25. Корнієнко Петро Сергійович - доктор юридичних наук, доцент, адвокат, заступник першого проректора по роботі з коледжами, професор кафедри філософії та соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії статистики, обліку та аудиту (Київ, Україна)
26. Кравчук Володимир Миколайович, доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
27. Кравчук Людмила Степанівна - кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна», завідувач кафедрою фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна» (Хмельницький, Україна)
28. Крайник Григорій Сергійович - кандидат юридичних наук, доцент, доцент Житомирського державного університету імені Івана Франка (Житомир, Україна)
29. Левков Анатолій Анатолійович - кандидат медичних наук, доцент кафедри фізичної терапії та ерготерапії Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Полтава, Україна)
30. Лігоцький Анатолій Олексійович — доктор педагогічних наук, професор (Київ, Україна)
31. Лисенко Дмитро Андрійович - кандидат медичних наук, доцент кафедри внутрішньої медицини №2 Вінницького національного медичного університету (Вінниця, Україна)
32. Лич (Назарук) Оксана Миколаївна - доктор психологічних наук, доцент, член-кореспондент української академії акмеології, член громадської спілки «Національна психологічна асоціація», доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
33. Макаренко Олександр Миколайович — доктор медичних наук, професор, академік Міжнародної академії освіти та науки, професор кафедри загальномедичних дисциплін Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
34. Мальцев Дмитро Валерійович кандидат медичних наук, завідувач лабораторії імунології і молекулярної біології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (Київ, Україна)
35. Марушева Олександра Анатоліївна - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри публічного управління та інформаційного менеджменту ПВНЗ Університет Новітніх Технологій (м. Київ, Україна)
36. Мельник Володимир Степанович — доктор медичних наук, професор кафедри неврології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, декан медичного факультету №1 (Київ, Україна)
37. Мігенько Богдан Орестович – кандидат медичних наук, доцент кафедри терапії та сімейної медицини Тернопільського національного медичного університету імені І.Я.Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)
38. Мігенько Людмила Михайлівна – кандидат медичних наук, доцент кафедри внутрішньої медицини №2 Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)
39. Мідельський Сергій Людвигович – професор, Академік, Президент Регіональної Академії Менеджменту (Казахстан)
40. Міхальський Томаш — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща)
41. Миргород-Карпова Валерія Валеріївна - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
42. Мочалов Юрій Олександрович - доктор медичних наук, професор, професор кафедри хірургічної стоматології та клінічних дисциплін ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (Ужгород, Україна)
43. Нікульчев Микола Олександрович – доктор богословських наук, кандидат філософських наук, професор, доцент кафедри філософії НУ «ОМА» (Одеса, Одеська область, Україна)
44. Помиткін Едуард Олександрович — доктор психологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Язюна НАПН України (Київ, Україна)
45. Помиткіна Любов Віталіївна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
46. Попель Оксана Василівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української та іноземної філології Одеського національного технологічного університету (Одеса, Україна)
47. Приходькіна Наталя Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
48. Прокоф'єва Марина Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземної філології факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
49. Сирник Ярослав - доцент кафедри антропології Вроцлавського університету (Вроцлав, Польща)
50. Трушкіна Наталя Валеріївна - кандидат економічних наук, член-кореспондент Академії економічних наук України, дійсний член Центру українсько-європейського наукового співробітництва, старший науковий співробітник відділу проблем регуляторної політики та розвитку підприємництва, Інститут економіки промисловості НАН України (Київ, Україна)
51. Турчинова Ганна Володимирівна — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)
52. Філіпова Лариса Валеріївна – доктор педагогічних наук, кандидат хімічних наук, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри медичної біохімії та молекулярної біології Національного медичного університету імені О.О.Богомольця, (Київ, Україна)
53. Хохліна Олена Петрівна — доктор психологічних наук, професор, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
54. Чаусова Тетяна Володимирівна — кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології та особистісного розвитку Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
55. Черська Марія Сергіївна - доктор медичних наук, завідувачка консультативно-діагностичним відділенням Державної Установи «Інститут ендокринології та обміну речовин НАМН України» (Київ, Україна)
56. Чумак Оксана Володимирівна - доктор економічних наук, доцент, науковий співробітник відділу статистики і аналітики вищої освіти Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики», (Київ, Україна)
57. Шевченко Валерія Геннадіївна - кандидат медичних наук, доцент кафедри хірургії #2 Одеського національного медичного університету (Одеса, Україна)
58. Яковичка Лада Савелівна — доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

- Різак Г.В., Кампі Ю.Ю., Якименко В.В.** 1033
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДОКАЗОВОЇ МЕДИЦИНИ В УМОВАХ НАЯВНОСТІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ Й СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ: РОЛЬ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ
- Руденко М.Л.** 1044
ОСОБЛИВОСТІ ПРОМЕНЕВОЇ ДІАГНОСТИКИ ВОГНЕПАЛЬНИХ УШКОДЖЕНЬ МАГІСТРАЛЬНИХ СУДИН
- Рутгайзер В.Г., Абдул-Огли Л.В., Квятковська Т.О., Придиус І.О., Сіразетдінова Гюльсун Гайнетдинівна, Родіонов В.К., Власова К.Р., Чобіток Л.О., Широков О.В., Мархонь Н.О.** 1051
ВПЛИВИ НА МІОКАРД РІЗНИХ ТЕРМІНІВ ЕКСПОЗИЦІЇ НАДВИСОК-ОЧАСТОТНОГО ЕЛЕКТРОМАГНІТНОГО ВИПРОМІНЮВАННЯ
- Рутгайзер В.Г., Кошарний В.В., Бурега І.Ю., Родіонов В.К., Крижановський І.Д., Гладких Н.О., Сіразетдінова Гюльсун Гайнетдинівна, Власова К.Р., Широков О.В., Євтушенко Н.В.** 1061
СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА УШКОДЖЕННЯ МІОКАРДУ ПРИ ДІЇ ЕЛЕКТРОМАГНІТНОГО ВИПРОМІНЮВАННЯ
- Шевченко І.В., Нефьодова О.О., Кушнарьова К.А., Козловська Г.О., Козловська О.Г., Родіонов В.К., Крижановський І.Д., Чобіток Л.О., Широков О.В., Мархонь Н.О., Євтушенко Н.В.** 1071
АНАЛІЗ ВПЛИВУ АЦЕТАТУ СВИНЦЮ ТА ЗАСОБІВ З БІОПРОТЕКТОРНОЮ ДІЄЮ НА МОРФО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАН СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ
- Щербина М.О., Полякова Є.М.** 1092
ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН У ЖІНОК З ГІПЕРПРОЛІФЕРАТИВНИМИ ПРОЦЕСАМИ ЕНДОМЕТРІЇ ТА МЕТАБОЛІЧНИМ СИНДРОМОМ
- Карімулін Р.Ф.** 1104
СКРИНІНГ ЦЕРЕБРОПРОТЕКТОРНОЇ АКТИВНОСТІ РІЗНИХ КОМБІНАЦІЙ НЕЙРОПРОТЕКТОРІВ У ЩУРІВ З ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИМ ІШЕМІЧНИМ ІНСУЛЬТОМ

УДК 004.8.032.26:615.1

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-12\(30\)-1033-1043](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-12(30)-1033-1043)

Різак Галина Вікторівна кандидат фармацевтичних наук, доцент, кафедра органічної хімії, навчально-науковий інститут, Ужгородський національний університет, м. Ужгород, <https://orcid.org/0000-0002-0230-2366>

Кампі Юрій Юрійович кандидат медичних наук, доцент, кафедра онкології та радіології, факультет післядипломної освіти та доуніверситетської підготовки, Ужгородський національний університет, м. Ужгород, <https://orcid.org/0000-0001-7465-4398>

Якименко Володимир Вікторович кандидат медичних наук, асистент, кафедра онкології, онкохірургії та променевої діагностики, Запорізький державний медико-фармацевтичний університет, м. Запоріжжя, <https://orcid.org/0000-0002-8867-6501>

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДОКАЗОВОЇ МЕДИЦИНИ В УМОВАХ НАЯВНОСТІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ Й СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ: РОЛЬ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню перспектив розвитку доказової медицини в умовах наявності штучного інтелекту (ШІ) й сучасних технологій. Автори розглядають роль закладів вищої медичної освіти в Україні в цьому контексті.

В статті обговорюється важливість використання сучасних інструментів і методів доказової медицини, в тому числі штучний інтелект, для поліпшення якості медичної діагностики, лікування й зменшення медичних помилок.

Зазначається, що сучасна медицина переживає швидкий технологічний розвиток, а це вимагає від медичних фахівців постійного адаптування й оволодіння новими інструментами. Завдяки штучному інтелекту й сучасним технологіям є можливість збільшити ефективність і точність діагностики, прогнозування хвороб, а також оптимізувати плани лікування для кожного пацієнта індивідуально.

У статті наголошується, що заклади вищої медичної освіти в Україні відіграють важливу роль у підготовці медичних фахівців, здатних дієво використовувати штучний інтелект і сучасні технології. Для досягнення цього необхідно включати в навчальні програми базові принципи доказової медицини й навички застосування ШІ, а також сприяти дослідницькій роботі й розвитку проектів у сфері доказової медицини.

Автори статті також акцентують на важливості співпраці між закладами вищої медичної освіти й науковими установами для впровадження нових технологій і проведення досліджень у сфері доказової медицини.

У висновку статті зазначається, що розвиток доказової медицини в умовах наявності штучного інтелекту й сучасних технологій має великий потенціал для поліпшення медичної практики в Україні. Залучення закладів вищої медичної освіти до цього процесу й навчання медичних фахівців, як використовувати ШІ, створить умови для ефективного впровадження нових методів і підвищення якості медичних послуг.

Ключові слова: доказова медицина, штучний інтелект, сучасні технології, заклади вищої медичної освіти, медична практика.

Rizak Galina Victorivna Candidate of Pharmaceutical Sciences, Associate Professor of the Department of Organic Chemistry of the Educational and Scientific Institute of Chemistry and Ecology, Uzhhorod National University, Uzhhorod, <https://orcid.org/0000-0002-0230-2366>

Kampi Yuriy Yuriyovych Candidate of Medical Sciences, Associate Professor, Department of Oncology and Radiology, Faculty of Postgraduate and Pre-university Education, Uzhhorod National University, Uzhhorod, <https://orcid.org/0000-0001-7465-4398>

Yakymenko Volodymyr Viktorovych Candidate of Medical Sciences, Assistant of the Department, Department of Oncology, Surgical Oncology and Radiation Diagnostics, Zaporizhzhia State Medical and Pharmaceutical University, Zaporizhzhia, <https://orcid.org/0000-0002-8867-6501>

PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF EVIDENCE-BASED MEDICINE WITH THE PRESENCE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND MODERN TECHNOLOGIES: THE ROLE OF INSTITUTIONS OF HIGHER MEDICAL EDUCATION IN UKRAINE

Abstract. This article is devoted to researching the prospects for the development of evidence-based medicine in the presence of artificial intelligence (AI) and modern technologies. The authors consider the role of higher medical education institutions in Ukraine in this context.

The article discusses the importance of using modern tools and methods of evidence-based medicine, including artificial intelligence, to improve the quality of medical diagnosis, treatment and reduce medical errors.

It is noted that modern medicine is experiencing rapid technological development, and this requires medical professionals to constantly adapt and master new tools. Thanks to artificial intelligence and modern technologies, it is possible to

improve the efficiency and accuracy of diagnosis, prognosis of diseases, as well as to optimize treatment plans for each patient individually.

The article emphasizes that institutions of higher medical education in Ukraine play an important role in training medical specialists who are able to effectively use artificial intelligence and modern technologies. To achieve this, it is necessary to include training in the basic principles of evidence-based medicine and skills in the use of AI in educational programs, as well as to promote research work and the development of projects in the field of evidence-based medicine.

The authors of the article also note the importance of cooperation between institutions of higher medical education and scientific institutions for the introduction of new technologies and research in the field of evidence-based medicine.

In the conclusion of the article, it is noted that the development of evidence-based medicine in the presence of artificial intelligence and modern technologies has great potential for improving medical practice in Ukraine. The involvement of higher medical education institutions in this process and the training of medical professionals in the use of AI will create conditions for the effective implementation of new methods and the improvement of the quality of medical services.

Keywords: evidence-based medicine, artificial intelligence, modern technologies, institutions of higher medical education, medical practice.

Постановка проблеми. Сучасна медицина переживає швидкий технологічний розвиток, а це вимагає від спеціалістів медичних спеціальностей постійного адаптування й оволодіння новими інструментами. Завдяки штучному інтелекту (ШІ) й сучасним технологіям є можливість збільшити ефективність і точність діагностики, прогнозування хвороб, а також оптимізувати плани лікування для кожного пацієнта індивідуально.

Штучний інтелект має значний, але поки що недостатньо використаний потенціал у галузі охорони здоров'я. Навіть на сьогодні державні й приватні медичні установи можуть впроваджувати й використовувати ШІ, щоб сприяти переходу від наукових розробок до реального практичного застосування [3]. В разі успішної інтеграції ШІ можливе зменшення навантаження на медичних працівників і підвищення якості їхньої роботи завдяки зменшенню кількості помилок й збільшенню точності.

Однак для успішної імплементації цих нововведень необхідна глибока інтеграція доказової медицини в навчальні програми закладів вищої медичної освіти. Здобувачі освіти в медичних ЗВО повинні мати можливість вивчати не лише основні принципи доказової медицини, але й освоювати практичні навички використання сучасних технологій і ШІ в медичній практиці.

Заклади вищої медичної освіти повинні бути першочерговими щодо формування фахівців, які будуть здатні ефективно використовувати нові технології й наукові докази для надання якісної й ефективної лікарської

допомоги своїм пацієнтам. Навчання має бути орієнтоване на практичний досвід і розвиток критичного мислення, щоб наші майбутні лікарі могли постійно оновлювати свої знання й уміння відповідно до швидкого розвитку медичної науки й технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поставлене питання вивчали такі дослідники: Ю В. Бродкевич [1], І. Візнюк [2], А. Висоцький [3], Д. Лубко [4], М. Мар'єнко [5], О. Піжук [7], М. Саєнко [9; 10], П. Сісяк [11], А. Бойко [12], J. Rudolph [13], S. Tan [13] та інші.

Мета статті полягає в розгляді й обговоренні перспектив розвитку доказової медицини в контексті використання штучного інтелекту й сучасних технологій.

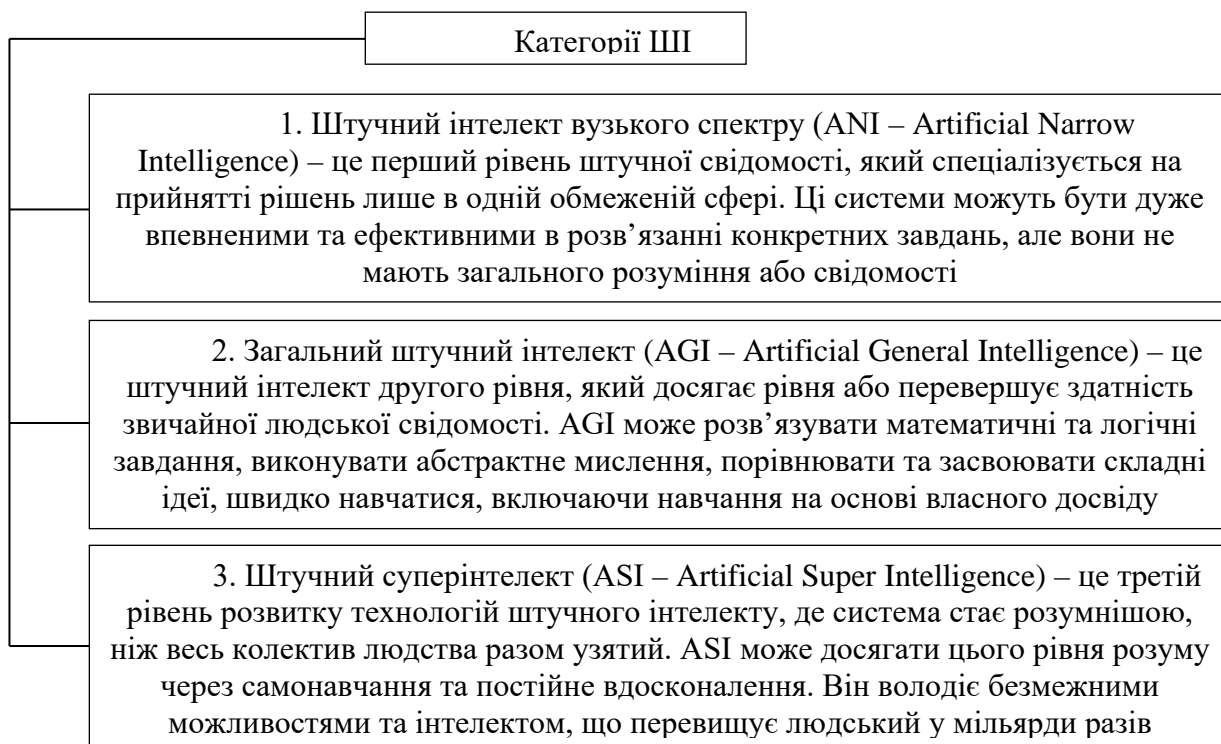
Виклад основного матеріалу. Незважаючи на великий інтерес науковців і практиків до розвитку та вдосконалення автоматизованих інтелектуальних систем, наразі не існує єдиного визначення поняття «штучний інтелект». Вперше цей термін вжив Джон Маккарті в 1956 році на конференції в Дартмутському університеті. Згідно з його визначенням штучний інтелект – це «науковий напрям, в рамках якого ставляться та вирішуються завдання апаратного або програмного моделювання тих видів людської діяльності, які традиційно вважаються інтелектуальними» [6, с. 14].

В літературі можна знайти різноманітні означення штучного інтелекту як конкретної галузі науки. Зокрема, що штучний інтелект є наукою й технологією, які здатні відтворювати процеси мислення людського мозку й за їхньою допомогою створювати комп'ютерні програми й інтелектуальні машини, які можуть повністю або частково замінити людську працю. Інші визначення вказують на ШІ як на галузь інформатики, що займається розробкою інтелектуальних комп'ютерних систем, які володіють можливостями, що традиційно пов'язуються з людським розумом [7, с. 42].

На сьогодні виділяють три категорії або типи штучного інтелекту (рис.1).

В Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні поняття «штучний інтелект» пояснюється як організована сукупність інформаційних технологій, яка дає змогу виконувати складні комплексні завдання шляхом застосування системи наукових методів досліджень й алгоритмів обробки інформації. Ці технології використовують отриману або самостійно створену інформацію під час роботи, а також формують і використовують власні бази знань, моделі прийняття рішень й алгоритми роботи з даними для досягнення поставлених завдань [8].

Область застосування штучного інтелекту є надзвичайно широкою й охоплює такі галузі, як сільське господарство, сфера безпеки, побут, управління персоналом і маркетинг.

Рис.1. Категорії або типи штучного інтелекту

Джерело: [11]

Протягом останніх років у зв’язку з поширенням вірусу Covid-19 і впровадженням карантинних заходів освітні заклади переходили на дистанційну форму навчання. Педагоги стали стикатися з новим для них типом роботи й швидко організовувати процес навчання в дистанційному форматі, використовуючи сучасні інформаційні технології [10].

ШІ виявився одним із ключових інструментів для досягнення цієї мети. Застосування штучного інтелекту у сфері освіти допомагає відкрити додаткові можливості навчання, які раніше були доступні лише обмеженій кількості людей. Завдяки використанню ШІ викладачі можуть створювати й розширювати свою аудиторію, а також забезпечувати високу якість взаємодії зі здобувачами освіти. Це сприяє постійному самовдосконаленню й змінює зміст освітнього процесу, оскільки фізичне розташування викладача та його слухачів втрачає значення, а навчання стає доступним з будь-якої точки світу.

Можемо виділити основні можливості застосування ШІ в медицині (табл. 1).

Зауважимо, що однією з основних переваг використання ШІ в медицині є можливість швидкого й точного аналізу великих обсягів клінічних даних. Він може виявляти складні зв’язки між різними факторами, враховувати індивідуальні особливості пацієнта й розробляти персоналізовані підходи до діагностики й лікування. Застосування ШІ також сприяє автоматизації процесу збору й обробки інформації, що дозволяє швидше й ефективніше проводити дослідження.

Таблиця 1

Можливості застосування ШІ у медицині

№ п/п	Можливість застосування	Характеристика
1.	Діагностика хвороб	Алгоритми ШІ можуть навчитися розпізнавати закономірності, що є характерними для певних захворювань, так само, як це роблять лікарі. Вони можуть аналізувати велику кількість медичних даних і зображень, щоб швидко й точно діагностувати хвороби, а також виявляти найменші деталі, на які людина може не звернути увагу. Це допомагає уникнути медичних помилок і збільшує точність діагностики
2.	Прискорення розробки ліків	Застосування ШІ дає змогу автоматизувати частину процесу розробки ліків, що допомагає прискорити виявлення потенційних кандидатів на включення до складу лікарських препаратів. Алгоритми можуть аналізувати мільйони потенційних молекул і фільтрувати їх, щоб знайти найкращий варіант з найменшими побічними ефектами
3.	Персоналізоване лікування	Застосування ШІ допомагає виявити характеристики, які свідчать про реакцію пацієнта на конкретне лікування. ШІ аналізує дані про схожі випадки з іншими пацієнтами та результатами їх лікування. Це дозволяє лікарям приймати більш обґрунтовані рішення щодо індивідуального плану лікування
4.	Телемедицина	Застосування ШІ в телемедицині дає змогу віддалено моніторити стан пацієнтів, консультувати й вести діагностику. Це особливо корисно для людей, що проживають у віддалених районах або не мають можливості особистого візиту до лікаря
5.	Медичні застосунки й пристрої	Розробка медичних пристроїв і застосунків із використанням ШІ допомагає забезпечити точнішу діагностику, моніторинг і підтримку під час лікування. Прикладами таких пристроїв можуть бути фітнес-трекери, «розумні» годинники, аналізатори параметрів людини й медичні пристрої Інтернету речей (IoT), що дозволяють перевіряти стан пацієнта й передавати дані за допомогою мережі

Джерело: [9, с. 273–274]

Розвиток новітніх технологій і штучного інтелекту в медицині відкриває нові можливості для покращення охорони здоров'я. Використання ШІ дозволяє аналізувати великі обсяги медичних даних і знаходити закономірності й залежності, які людині складно помітити, що дає змогу впроваджувати доказову медицину [1].

Доказова медицина, яка базується на наукових доказах і клінічних дослідженнях, вже сьогодні використовується як основа для прийняття медичних рішень. З упровадженням штучного інтелекту й сучасних

технологій, таких як машинне навчання й аналіз даних, перспективи розвитку доказової медицини значно збільшуються. Однак для ефективного розвитку цих технологій і використання їх у медицині необхідна якісна освіта. Лікарі й спеціалісти медичних спеціальностей повинні мати розуміння й навички роботи з ШІ, а також вміти критично оцінювати результати, отримані за допомогою цих технологій.

Заклади вищої медичної освіти в Україні відіграють важливу роль у розвитку доказової медицини в умовах наявності штучного інтелекту й сучасних технологій. Вони мають потенціал стати центрами інновацій і досліджень, сприяти впровадженню нових технологій і методів у медичну практику. Заклади вищої медичної освіти можуть забезпечити підготовку спеціалістів медичних спеціальностей, які мають необхідні навички й знання для розуміння й застосування сучасних технологій у медицині.

Вже сьогодні елементи й системи ШІ активно використовуються в освіті й науці. Вони дають змогу розширити можливості відкритої науки за допомогою нейронних мереж, онлайн-зберігання, пошуку, аналізу й порівняння накопичених результатів у сховищах даних.

Згідно з дослідженням М. Мар'єнко й В. Коваленко [5, с. 50] відкрита наука означає знання, доступ до яких можна отримати завдяки загальнодоступним науковим мережам. Машинне навчання й нейронні мережі володіють великим потенціалом для розвитку відкритої науки. Вони можуть застосовуватись, наприклад, для розпізнавання образів, обробки природної мови, роботизованих агентів, стратегічного мислення тощо.

Штучний інтелект знайшов широке застосування в освіті, зокрема в реалізації різних педагогічних технологій, таких як адаптивне, персоналізоване й інтервальне навчання й автоматичне оцінювання навчальних досягнень.

Адаптивне навчання є ефективною технологією, особливо в умовах онлайн-освіти. Воно передбачає коригування змісту освіти в межах окремих компонентів на основі аналізу навчальних досягнень здобувачів освіти. Використання штучного інтелекту й аналізу даних допомагає створювати індивідуальні навчальні програми, що враховують потреби й рівень засвоєння кожного учня.

Окрім адаптивного навчання, штучний інтелект також сприяє персоналізованому навчанню, інтервальному навчанню й автоматичному оцінюванню. Він аналізує відповіді здобувачів освіти, надає особну допомогу й забезпечує автоматичну оцінку, що дозволяє покращити ефективність процесу засвоєння знань й оцінювання.

Загалом ШІ в освіті відкриває нові можливості для забезпечення персоналізованого підходу до освіти й індивідуальної підтримки здобувачам. Адаптивне навчання є перспективною й дієвою технологією, особливо в контексті онлайн-навчання, оскільки дає змогу коригувати зміст освіти на основі аналізу навчальних досягнень здобувачів [2, с. 16].

В освітній сфері використовуються різноманітні програмні засоби, такі як інтелектуальні інформаційні системи, експертні, мультиагентні й адаптивні навчальні системи, онтологічні бази знань, які ґрунтуються на використанні Semantic Web [4, с. 309]. Наприклад, інтелектуальна система інформаційного й когнітивного супроводу функціонування Національної рамки кваліфікацій може автоматично порівнювати особисті дані рівня кваліфікації здобувача освіти, компетенції Національної рамки кваліфікацій з компетенціями інших країн і надавати допомогу щодо вибору спеціальності на основі наявних компетенцій тощо.

Однією з широко поширених інновацій у сфері онлайн-навчання являється використання голосових помічників і чат-ботів. Особлива перевага останніх полягає в їхній здатності спростити процес навчання за допомогою інтернету, зробити його більш індивідуалізованим і продуктивним.

Один з найпотужніших чат-ботів на сьогодні є ChatGPT, який був представлений наприкінці 2022 року й за декілька днів заробив собі понад мільйон користувачів. Основна перевага ChatGPT – це його здатність генерувати тексти, які стосуються різних областей знань, з високою деталізацією, подібно до того, як їх створює людина.. Завдяки інтелектуальним методам, зокрема моделі Generative Pretrained Transformer, ChatGPT може навчатися й генерувати текст, використовуючи шаблони й особливості текстів, на яких він був навчений. Дослідники акцентують увагу на потенціалі використання ChatGPT в адаптованому персоналізованому навчанні [13, с. 12].

На нашу думку, розвиток доказової медицини в умовах наявності штучного інтелекту й сучасних технологій відкриває широкі перспективи для закладів вищої медичної освіти в Україні (табл.2).

Таблиця 2

Перспективи для закладів вищої медичної освіти в Україні

№ п/п	Перспективи	Короткий опис
1.	Навчання	Заклади вищої медичної освіти можуть впроваджувати нові програми навчання, що орієнтовані на розвиток компетенцій з доказової медицини й використання ШІ. В тому числі навчання здобувачів освіти й молодих лікарів основам доказової медицини, зокрема методам систематичного огляду літератури, впровадження в практику клінічних рекомендацій і використання інструментів ШІ для аналізу медичних даних
2.	Дослідження	Заклади вищої медичної освіти можуть брати активну участь у проведенні досліджень з використанням доказової медицини й ШІ, зокрема співпрацювати з клінічними установами й іншими дослідницькими організаціями для збору й аналізу медичних даних, розробки нових алгоритмів ШІ для діагностики й лікування, а також оцінки ефективності нових методів лікування за допомогою доказової медицини

3.	Інформаційні ресурси	Заклади вищої медичної освіти можуть розвивати й підтримувати бази даних з науковими статтями, клінічними рекомендаціями й доказами на підтримку ЕВМ, забезпечувати доступ до цих ресурсів для здобувачів освіти, лікарів і науковців, що сприятиме поширенню й застосуванню доказової медицини в клінічній практиці
4.	Співпраця з індустрією	Заклади вищої медичної освіти можуть розвивати партнерські відносини з фармацевтичними компаніями, розробниками медичного обладнання й розробниками технологій ШІ, що сприятиме обміну знаннями, спільному проведенню досліджень і впровадженню нових технологій в медичну практику
5.	Постійна освіта	Заклади вищої медичної освіти можуть організувати навчальні семінари, конференції й курси для лікарів з підвищення кваліфікації в галузі доказової медицини й використання ШІ, що дасть їм змогу оновлювати свої знання й навички із застосування доказової медицини й сучасних технологій

Джерело: [9, с. 273–274]

Усі ці заходи сприятимуть розвитку доказової медицини в Україні й забезпечать ефективнішу медичну практику, що базується на наукових доказах і застосуванні сучасних технологій, зокрема штучного інтелекту.

Водночас для вдалого впровадження цих заходів у сучасному й майбутньому середовищі важливо, щоб кожна особистість мала доступ до якісної освіти й навчання, які б сприяли розвитку навичок, знань, ставлення й відповідних цінностей, що дозволило б їм стати успішними здобувачам освіти протягом усього життя, здатними знайти продуктивну роботу, постійно вчитися й адаптуватися, активно брати участь у своїх спільнотах і приймати мудрі рішення [12].

Висновки. Отже, розвиток доказової медицини в умовах наявності ШІ й сучасних технологій відкриває широкі перспективи для закладів вищої медичної освіти в Україні. Основна й важлива роль цих закладів полягає в підготовці спеціалістів медичних спеціальностей, які зможуть ефективно використовувати сучасні інструменти й методи доказової медицини, в тому числі ШІ. Для цього вони повинні впроваджувати в навчальні програми викладання базових принципів доказової медицини, стимулювати здобувачів освіти до вивчення сучасних технологій і методів, а також забезпечувати доступ до відповідних ресурсів і баз даних.

Підготовка медичних фахівців, які володіють навичками використання ШІ й методів доказової медицини, має декілька переваг. По-перше, це покращує якість медичної діагностики й лікування, що сприяє поліпшенню стану пацієнтів і зменшенню медичних помилок. По-друге, це дає змогу медичним фахівцям бути в курсі останніх наукових досліджень і рекомендацій, що сприяє професійному розвитку й підвищенню кваліфікації.

Українські заклади вищої медичної освіти повинні активно співпрацювати з науковими установами й впроваджувати сучасні технології в навчальний процес. Окрім того, важливо стимулювати здобувачів освіти до дослідницької роботи й розвитку власних проектів у сфері доказової медицини й ШІ.

Перспективи дослідження охоплюють подальше вивчення досягнень доказової медицини й інтеграцію сучасних технологій, зокрема штучного інтелекту, в медичну практику.

Література:

1. Бродкевич В., Людвіченко В. Штучний інтелект і машинне навчання в галузі охорони здоров'я: виклики і перспективи. *Інформаційні технології та суспільство*. 2022. № 2 (4). С. 20–28. <https://doi.org/10.32689/maup.it.2022.2.3>
2. Візнюк І., Буглай Н., Куцак Л., Поліщук А. Використання штучного інтелекту в освіті. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2021. № 59. С. 14–22.
3. Висоцький А.А., Суріков О.О., Василюк-Зайцева С.В. Розвиток штучного інтелекту в сучасній медицині. *Український медичний часопис*. DOI: 10.32471/umj.1680-3051.154.241221
4. Лубко Д. В., Шаров С. В. Напрямки використання інтелектуальних систем в освітньому процесі. *Українські студії в європейському контексті: зб. наук. пр.* 2021. № 3. С. 305–310.
5. Мар'єнко М., Коваленко В. Штучний інтелект та відкрита наука в освіті. *Фізико-математична освіта*. 2023. Т. 38, № 1. С. 48–53.
6. Методи та системи штучного інтелекту: навч. посіб./укл. Д.В. Лубко, С.В. Шаров. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2019. 264 с.
7. Піжук О.І. Штучний інтелект як один із ключових драйверів цифрової трансформації економіки. *Економіка, управління та адміністрування*. 2019, № 3. С. 41–46.
8. Проект Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні. 2020 URL: <https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%86%D0%B5%D0%BF%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D1%84%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D0%BB%20%D0%A8%D0%86.docx>.
9. Саєнко М. С. Штучний інтелект: сутність, сучасний стан розвитку та можливості його застосування у медицині. Матеріали II науково-практичної інтернет-конференції «Розвиток природничих наук як основа новітніх досягнень у медицині», м. Чернівці, 22 червня 2022 р. Чернівці, 2022. С. 270–275.
10. Саєнко М.С., Лобач Н.В., Ісичко Л.В. Проблеми впровадження дистанційного навчання у закладах вищої медичної освіти в умовах карантину: зб. наук. праць / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова. Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип. 79, Т. 2. С. 98–102.
11. Сісяк П. Штучний інтелект – революція, надія чи утопія? URL: <https://www.imena.ua/blog/III-revolution/> (дата звернення: 12.09.2022)
12. Boiko A. Innovative Development of Non-Formal Education in Ukraine: Definition of Soft Skills. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та здобувачів освітньої молоді: зб. наук. праць*. Київ: Інститут проблем виховання НАПН України. Вип. 25. 2021. С. 22–33. <https://doi.org/10.32405/2308-3778-2021-25-1-22-33>
13. Rudolph J., Tan S., Tan S. ChatGPT: Bullshit spewer or the end of traditional assessments in higher education? *Journal of Applied Learning and Teaching*. 2023. Т. 6, № 1. PP. 1–22.

References:

1. Brodkevich V. & Lyudvichenko V. (2022) Shtuchniy Intelkt i mashinne navchannya v galuzi ohoroni zdorov'ya: vikliki i perspektivi [Artificial intelligence and machine learning in the field of health care: challenges and prospects]. *Informatsiyni tehnologiyi ta suspilstvo – Information technologies and society*, 2 (4), 20-28 [in Ukrainian].
2. Vizniuk I., Buglay N., Kutsak L. & Polishchuk A. (2021). Vykorystannia shtuchnoho intelektu v osviti [Use of artificial intelligence in education]. *Suchasni informatsiyni tekhnologii ta innovatsiyni metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problem – Modern information technologies and innovative teaching methods in the training of specialists: methodology, theory, experience, problems*, 59, 14–22 [in Ukrainian].
3. Vysotskyi A. A., Surykov O. O. & Vasilyuk-Zaitseva S. V. (2021). Rozvytok shtuchnoho intelektu v suchasni medytsyni [Development of artificial intelligence in modern medicine]. *Ukrainskyi medychnyi chasopys – Ukrainian medical journal* [in Ukrainian].
4. Lubko D. V. & Sharov S. V. (2021). Napriamky vykorystannia intelektualnykh system v osvitnomu protsesi [Directions of using intelligent systems in the educational process]. *Ukrainski studii v yevropeiskomu konteksti: zbirnyk naukovykh prats – Ukrainian studies in the European context: coll. of science Ave*, 3, 305–310 [in Ukrainian].
5. Marienko M. & Kovalenko V. (2023). Shtuchnyi intelekt ta vidkryta nauka v osviti [Artificial intelligence and open science in education]. *Fizyko-matematychna osvita – Physical and mathematical education*, 38(1), 48–53 [in Ukrainian].
6. Lubko D. V. & Sharov S. V. (2019). Metody ta systemy shtuchnoho intelektu: navch. posib [Methods and systems of artificial intelligence: education. manual]. Melitopol: FOP Odnoroh TV [in Ukrainian].
7. Pizhuk O. I. (2019). Shtuchnyi intelekt yak odyn iz kluchovykh draiveriv tsyfrovoy transformatsii ekonomiky [Artificial intelligence as one of the key drivers of the digital transformation of the economy]. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia – Economy, management and administration*, 3, 41–46 [in Ukrainian].
8. Proekt Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku shtuchnoho intelektu v Ukraini. (2020). [in Ukrainian].
9. Saienko M. S. (2022). Shtuchnyi intelekt: sutnist, suchasnyi stan rozvytku ta mozhlyvosti yoho zastosuvannia u medytsyni [Artificial intelligence: essence, current state of development and possibilities of its application in medicine]. *Materialy II naukovo-praktychnoi internet-konferentsii "Rozvytok pryrodnychnykh nauk yak osnova novitnikh dosiahnen u medytsyni" – Materials of the II scientific and practical internet conference "Development of natural sciences as the basis of the latest achievements in medicine"*, 270–275. Chernivtsi. [in Ukrainian].
10. Saienko M. S., Lobach N. V. & Isichko L. V. (2021). Problemy vprovadzhennia dystantsiinoho navchannia u zakladakh vyshchoi medychnoi osvity v umovakh karantynu: zbirnyk naukovykh prats [Problems of implementing distance learning in institutions of higher medical education under quarantine conditions: coll. of science works]. Kyiv: Vydavnychiy dim "Helvetika", 79(2), 98–102. [in Ukrainian].
11. Siyiak P. (Year). Shtuchnyi intelekt – revoliutsiia, nadiia chi utopiia? [Artificial intelligence – revolution, hope or utopia?] [in Ukrainian].
12. Boiko A. (Year). Innovative Development of Non-Formal Education in Ukraine: Definition of Soft Skills. *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta zdobuvachiv osvity molodi: zbirnyk naukovykh prats*, 25, 22–33.
13. Rudolph J., Tan S. & Tan S. (2023). ChatGPT: Bullshit spewer or the end of traditional assessments in higher education? *Journal of Applied Learning and Teaching*, 6(1), 1–22.